

Werkelijkheidsonderricht in de derde klas

Er is in de derde klas één wo-periode waarin ambachten de basis zijn. Dat vind je ook terug in de periode over de huizenbouw.

Je hebt een tweede wo-periode waarin meer gewerkt kan worden rond de maanden van het jaar.

En je kan dan ook nog meer geschiedenis geven: bijvoorbeeld geschiedenis van het geld, geschiedenis van het vuur enz... of ook geschiedenis gekoppeld aan relictten in de gemeente: kerk, gemeentehuis, oude boerderijen enz.. En dat verbinden met oude ambachten enz.

In deze bundel vind je eerst een voorbeeld van een wo-periode over de maanden van het jaar, dan enkele voorbeelden over mogelijke uitbreidingen. En ten slotte een voorbeeld van een periode over de huizen en de ambachten die daarbij komen kijken.

Enkele opmerkingen :

Dit is het hele pakket zoals het gegeven is in de derde klas 1998-1999. Het is vooral gericht op geschiedenis en volkskunde. Het is meer uitgebreid dan je kan doen in één periodekan doen. De inhoud kan echter eenvoudig over twee of zelfs drie periodes verdeeld worden. Ook kan je een gedeelte ervan in een taalperiode verwerken.

Teksten :

overschrijven van bord of dicteren. Maar als je dicteert : geef de teksten dan bij de aanvang van de periode en laat ze grondig voorbereiden. Een goede voorbereiding van een dictee is waardevoller dan fouten te laten schrijven en die te laten verbeteren. Bij een goede voorbereiding kan je erin slagen dat de kinderen geen of bijna geen fouten meer schrijven tijdens het dictee. Fouten verbeteren heeft ook niet veel zin, wel de fouten aanduiden en zorgen dat ze bij het overschrijven niet terugkeren.

Laat de kinderen veel zelf schrijven : eigen teksten maken. Korte teksten, die zo mogelijk nog tijdens de les zelf kunnen gecorrigeerd worden. Inhoud van deze teksten : het verhaal dat je verteld hebt, of over een passend onderwerp (bijvoorbeeld over een feest dat bij die bepaalde maand past).

Het bundeltje dat ik hierbij geef bevat ook verwijzingen naar doelstellingen en

eindtermen. Let wel op : die waren destijds ook bedoeld voor klassen 4, 5 en 6, die simultaan hun periode geschiedenis hadden. Ook de verwijzingen naar het gebruik van computer en naslagwerken waren hoofdzakelijk bedoeld voor 4, 5 en 6.

Op blad 3 bij 'uitbreiding' staat bijvoorbeeld : reidansen (meiboom) : dat was natuurlijk omdat deze periode toen samenviel met het pinksterfeest.

Bij de namen van de maanden (en dagen) horen verhalen die uit de Germaanse en Grieks-Romeinse mythologie of geschiedenis komen. Deze verhalen moeten nu niet volledig verteld worden, dat gebeurt in vijfde en zesde klas. Nu hoeven slechts fragmenten eruit verteld, passend bij de leeftijd van de derdeklassers.

WERELDORIËNTATIE 3e KLAS APRIL-MEI 1999

DAGEN - MAANDEN - GELD - SCHRIFT - LICHT

maandag 19.04	Maandag: de naam: afkomst. Bijbel. Belangrijke gebeurtenis. Wie is op een maandag geboren. Wie verjaart er volgende keer op een maandag. De naam van de dag in het Nederlands, het Frans, het Engels, het Duits, het Italiaans, het Spaans.	1. Maandag: tekening van het verhaal en gedicht en tekst uit de bijbel. 2. Eerste dag van de week. Namen in 6 talen + namen van wie geboren is op een maandag met geb dat) In welk jaar verjaar ik op een maandag. Tek v/d maan. Maandagfeesten.
dinsdag 20.04	Dinsdag: zelfde opgaven als maandag	3. Dinsdag: tekening van het verhaal en gedicht en tekst uit de bijbel. 4. Zoals opgave 2
woensdag 21.04	Woensdag: zelfde opgaven als maandag	5. Woensdag: tekening van het verhaal en gedicht en tekst uit de bijbel. 6. zoals opgave 2.
donderdag 22.04	Donderdag: zelfde opgaven als maandag	7. Donderdag: tekening van het verhaal en gedicht en tekst uit de bijbel. 8. zoals opgave 2.
vrijdag 23.04	Vrijdag: zelfde opgaven als maandag	9. Vrijdag: tekening van het verhaal en gedicht en tekst uit de bijbel. 10. zoals opgave 2.
maandag 26.04	Zaterdag: zelfde opgaven als maandag	11. Zaterdag: tekening van het verhaal en gedicht en tekst uit de bijbel. 12. zoals opgave 2.
dinsdag 27.04	Zondag: zelfde opgaven als maandag	13. Zondag: tekening van het verhaal en gedicht en tekst uit de bijbel. 14. zoals opgave 2
woensdag 28.04	Januari: vanwaar komt de naam. Verhaal. Feesten in januari. Verjaardagskalender maken. Verjaardata van de ouders thuis vragen !	15. Januari: tekening van het verhaal en gedicht en volkse benaming. 16. Blad van de verjaardagskalender. Naam v.d. maand in 6 talen. Feesten. Aanduiden van de namen van de kinderen, leraren, ouders enz.
donderdag 29.04	Februari: idem als januari	17. Februari: tekening van het verhaal en gedicht en volkse benaming. 18. Blad van de verjaardagskalender. Naam v.d. maand in 6 talen. Feesten. Aanduiden van de namen van de kinderen, leraren, ouders enz.
vrijdag 30.04	Maart: idem als januari	19. Maart: tekening van het verhaal en gedicht en volkse benaming. 20. Blad van de verjaardagskalender. Naam v.d. maand in 6 talen. Feesten. Aanduiden van de namen van de kinderen, leraren, ouders enz.
maandag 03.05	April: idem als januari	21. April: tekening van het verhaal en gedicht en volkse benaming. 22. Blad van de verjaardagskalender. Naam v.d. maand in 6 talen. Feesten. Aanduiden van de namen van de kinderen, leraren, ouders enz.

dinsdag 04.05	Mei: idem als januari	23. Mei: tekening van het verhaal en gedicht en volkse benaming. 24. Blad van de verjaardagskalender. Naam v.d. maand in 6 talen. Feesten. Aanduiden van de namen van de kinderen, leraren, ouders enz.
woensdag 05.05	Juni: idem als januari	25. Juni: tekening van het verhaal en gedicht en volkse benaming. 26. Blad van de verjaardagskalender. Naam v.d. maand in 6 talen. Feesten. Aanduiden van de namen van de kinderen, leraren, ouders enz.
donderdag 06.05	Juli: idem als januari	27. Juli: tekening van het verhaal en gedicht en volkse benaming. 28. Blad van de verjaardagskalender. Naam v.d. maand in 6 talen. Feesten. Aanduiden van de namen van de kinderen, leraren, ouders enz.
vrijdag 07.05	Augustus: idem als januari	29. Augustus: tekening van het verhaal en gedicht en volkse benaming. 30. Blad van de verjaardagskalender. Naam v.d. maand in 6 talen. Feesten. Aanduiden van de namen van de kinderen, leraren, ouders enz.
maandag 10.05	September: idem als januari	31. September: tekening van het verhaal en gedicht en volkse benaming. 32. Blad van de verjaardagskalender. Naam v.d. maand in 6 talen. Feesten. Aanduiden van de namen van de kinderen, leraren, ouders enz.
dinsdag 11.05	Oktober: idem als januari	33. Oktober: tekening van het verhaal en gedicht en volkse benaming. 34. Blad van de verjaardagskalender. Naam v.d. maand in 6 talen. Feesten. Aanduiden van de namen van de kinderen, leraren, ouders enz.
maandag 17.05	November: idem als januari	35. November: tekening van het verhaal en gedicht en volkse benaming. 36. Blad van de verjaardagskalender. Naam v.d. maand in 6 talen. Feesten. Aanduiden van de namen van de kinderen, leraren, ouders enz.
dinsdag 18.05	December: idem als januari	37. December: tekening van het verhaal en gedicht en volkse benaming. 38. Blad van de verjaardagskalender. Naam v.d. maand in 6 talen. Feesten. Aanduiden van de namen van de kinderen, leraren, ouders enz.
woensdag 19.05	Geld: de frank, de gulden, het pond, de mark, de lire, de peseta	39. tekening van het verhaal 40. tekening van geld uit verschillende landen
donderdag 20.05	Schrift:	41. schrijven met ganzenveer 42. schrijven met kroontjespen
vrijdag 21.05	verlichting	43. tekening van toorts (fakkel), olielamp, div. kaarsen, lantaarn, elektrische lamp, pillamp, halogeen, lichtreclame (neon)

PERIODE GESCHIEDENIS 3e, 4e, 5e + 6e KLAS 19 april - 21 mei 1999

Maakt deel uit van het leergebied W.O.

Leerinhoud:

zie leerplan Basisonderwijs Rudolf Steinerscholen blz 205 e.v. heemkunde.

Meer specifieke inhoud: zie schema op blad 1 en 2 van deze periode. Per klas is er een overzicht.

Verticale leerlijn:

In de **eerste klas** beginnen de kinderen met het leren van de namen van dagen en maanden. Ze krijgen er ook verhalen over. Deze verhalen sluiten nauw aan bij hun eigen belevingswereld. Dit gebeurt ook voor de dagindeling en de uren.

In de **tweede klas** worden de uren verder uitgewerkt: kwartieren, minuten. Dagen en maanden van het jaar worden herhaald en geoefend. Dagen en maanden worden sterk verbonden met het natuurleven.

In de **derde klas** krijgen dagen en maanden een historische invulling: waar komen de namen vandaan? Welke historische gebeurtenissen, figuren en verhalen sluiten er bij aan. Ook aandacht voor de volkskunde: volksbenamingen, feesten, weerspreuken.

In de **vierde, vijfde en zesde klas** wordt dit verder gezet in de algemene menselijke cultuurgeschiedenis.

Horizontale leerlijn:

verhalen: vertellen en navertellen, zelf vertellen door de kinderen.

memoriseren van teksten

begrijpend lezen van teksten (spreuken, gedichten)

dictie (spelling) en overschrijven.

Lezen. Stillezen en expressief lezen: zelf geschreven teksten en andere.

Schrijven. Vooral het gebonden schrift. Grote drukletters bij hoofdzingen.

Tekenen: gepaste illustraties met eigen fantasie uitwerken.

Dictie: gedichten ritmisch spreken.

Vorm: zelf gepaste bladspiegel vinden voor de teksten en de illustraties.

Uitbreiding:

muziek: liederen die aansluiten bij de seizoensfeesten. Lente en Pinksteren (zie eindtermen MV 29 tot MV 36bis)

dans: reidansen (meiboom) (zie eindtermen MV 48 tot MV 54)

taal: spelling, lezen, spreken, schrijven, luisteren (zie eindtermen TN 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 19, 21, 22, 23, 23bis, 25, 26, 34)

wiskunde (zie eindtermen: W 48 tot W 57)

mens, dier, plant, weer en klimaat, gezondheid; levensstijl, verkeer, geschiedenis, aardrijkskunde, attitudes (zie eindtermen: WO 1 tot WO 26 en WO 61 tot WO 83)

tekenen en vormtekenen (zie eindtermen MV 11 tot MV 20)

boetsen en handvaardigheid (zie eindtermen MV 21 tot MV 28)

drama (zie eindtermen MV 37 tot MV 47)

zie ook eindtermen leren leren (specifiek: LL 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 14) en sociale vaardigheden (specifiek SV 1, 3, 4, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 16)

Doelstelling:

zie **algemene doelstellingen** in Leerplan Basisonderwijs Rudolf Steinerpedagogie blz 198 e.v.

zie eindtermen WO 49 tot WO 60 (blz 202)

doelstellingen in engere zin

ontwikkelen van oriëntatie in de tijd: week en maanden

historische context: de benamingen van de dagen en de maanden: verbanden leggen met de cultuurhistorische achtergrond.

inzicht krijgen in belangrijke verworvenheden van de menselijke cultuur:

schrift - geld - kunstlicht. De historische context ervan leren kennen.

ervaren van verschillende stappen in de ontwikkeling van schrift, geld en licht. (3e klas).

Inzicht krijgen in de eigen verbondenheid met de geschiedenis (4e klas): wat is er nu en op welke manier is het uit het verleden tot ons gekomen.

De niet-Europese oude culturen van Mesopotamië, Perzië, India, Egypte en Griekenland. De culturele verworvenheden. De verhalen. De verbondenheid met onze tijd (wat van deze culturen in onze cultuur is doorgestroomd). (5e + 6e klas)

Differentiatie

PC: cd-rom: ancient lands
encarta '99

naslagwerken: ecylopedie voor de jeugd
kroniek van de mensheid
kroniek van België
diverse boeken over de behandelde onderwerpen.

kinderen van lagere klassen zien en horen elementen uit de hogere klassen.

kinderen uit hogere klassen oefenen sommige elementen uit de lagere klassen.

PC: shipdata taal- en rekenoefeningen

Enkele opmerkingen bij de dagen van de week en de maanden van het jaar. Voor elk onderwerp gebruiken de kinderen 2 tekenbladen.

Bij de **dagen van de week** : het gedicht laten overschrijven en oefenen. De volgende dagen steeds de vorige gedichten oefenen, maar de tekst ervan ook gebruiken om mondeling enkele aspecten van spelling en taal te herhalen : bijvoorbeeld: open en gesloten lettergrepen, verdelen in lettergrepen, klinkers, medeklinkers, ou en au, ei en ij, enz.... De bijbeltekst laten opschrijven. Deze teksten daarna als leestekst gebruiken)

Over elk feest heel kort iets vertellen en alleen de namen van de feesten laten opschrijven. De namen van de dagen in de verschillende talen laten opschrijven in de volgorde zoals hier opgegeven. (daardoor zien ze verband tussen de talen: Nederlands, Engels en Duits aan de ene kant en Frans, Italiaans en Spaans aan de andere kant).

Opzoeken wie op een bepaalde dag geboren is: dat kunnen de kinderen ook zelf op de computer (eerst uitleggen, want er zijn verschillende systemen). Zo kunnen ze ook opzoeken in welk jaar ze op een bepaalde dag verjaren.

Bij de dagen van de week komen niet echt grote tekeningen. De kinderen tekenen ergens bij de tekst iets over een feest of uit een verhaal dat bij de dag past.

Bij de **maanden van het jaar** : Het gedicht : te gebruiken zoals dat van de dagen van de week.

De namen in de verschillende talen : weer de volgorde aanhouden zoals hier is opgegeven.

De andere namen (volksnamen) : uitleggen waarom die naam door de mensen werd gegeven. Of de kinderen het zelf laten vinden waarom die namen er zijn.

De feesten : elk feest goed beschrijven en uitleggen.

De spreuken: uitleggen en opschrijven, en regelmatig oefenen.

Het aantal dagen : oefenen met de hand (knokels van de hand)

Wie verjaart er in die maand : dag en naam van de jarigen in de derde klas. Verder mogen de kinderen zelf bijschrijven wie er in die maand verjaart in hun familie of bij kennissen of kinderen van andere klassen.

Bij de maanden komt er telkens wel een uitgewerkte tekening : ofwel in verband met het verhaal ofwel in verband met een van de feesten.

Andere thema's voor geschiedenis in de derde klas : zie lijst achteraan. Je kan zelf nog andere thema's bedenken, maar ze moeten wel verband houden met de dagelijkse leefwereld van het kind.

De thema's moeten ook een lange traditie hebben. Het is nog niet zinvol om de geschiedenis van de radio of tv of computer te vertellen, al zijn dat wel dagelijkse gebruiksvoorwerpen. Wil je zulke zaken erbij betrekken dan moet je bijvoorbeeld de geschiedenis van de pers vertellen, of van de muziekuivoering.

Zorg er ook voor dat bij deze thema's door de kinderen ook wat kan GEDAAN worden. (doen is hier belangrijk, meer dan opschrijven en tekenen).

De dagen van de week

Maandag: gedicht: De Maandag is de dag der maan,
  Het weekend is dan weer gedaan.
  Ik ga naar school, mijn ouders naar 't werk,
  We zijn weer heel vlijtig, heel flink ook en sterk.

Sinds 1976 is maandag de 1e dag van de week
Vroeger was maandag de 2e dag van de week.

bijbel: God schiep het uitspansel en scheidde het water onder het uitspan-
  sel van het water daarboven. Het uitspansel noemde God: hemel.
  Weer werd het avond en morgen: de tweede dag.

feest: Verloren Maandag
  Rosenmontag (Eupen, Keulen)
  Paasmaandag
  Pinkstermaandag

Namen:	Nederlands	maandag
	Engels	monday
	Duits	Montag
	Frans	lundi
	Spaans	lunes
	Italiaans	lunedì

Wie is er in de derde klas geboren op een maandag?

INGMAR

In ..... (jaar) verjaar ik op een maandag.

***geboortedata: dubbelklikken op klok beneden rechts op computer of een program-
ma gebruiken waarin je data kan opzoeken.***

afbeelding

MAANDAG

Maandag is de dag der maan
Het weekend is dan weer gedaan.
Ik ga naar school, mijn ouders naar 't werk
We zijn weer heel vijfjig, heel flink ook en sterk.

Sinds 1976 is maandag de 1e dag van de week.
Vroeger was maandag de 2e dag van de week.

bijbel

God schiep het uitspansel en scheidde het water onder het uitspansel van het water daarboven. Het uitspansel noemde God: hemel. Weer werd het avond en morgen: de tweede dag.

voorbeeld afbeelding

DE EERSTE DAG VAN DE WEEK

FEEST

Nederlands maandag
Frans lundi
Engels monday
Duits Montag
Spaans lunes
Italiaans lunedì

Verloren Maandag
Rosenmontag

tekening

GEBOREN OP EEN MAANDAG

naam datum
naam datum
naam datum

Paasmaandag
Pinkstermaandag

IN VERJAAR IK OP EEN MAAN-
DAG

tussendoor teken
maan, of van typis
maandag.

Dinsdag gedicht: Dinsdag is de dag van 't Ding
maar ook de dag van Mars.
Ik werk, ik fluit, ik zing, ik spring,
'k Heb heel wat in mijn mars.

bijbel: God sprak: de aarde moet groene planten voortbrengen.
Zo geschiedde.
De aarde deed groene planten ontspruiten, elk naar zijn soort.
En God zag dat het goed was.
Weer werd het avond en morgen: de derde dag.

feest: Vette Dinsdag

namen: Nederlands: dinsdag
Engels: tuesday
Duits: Dienstag
Frans: mardi
Spaans: martes
Italiaans: martedì

- Verhaal:1. Dinsdag is de dag van het Ding.
De goden hadden hun vergaderplaats aan de voet van de Yggdrasil, bij de bron van de 3 Nornen.
Om er naar toe te gaan rijden ze over de brug Bifrost (= de regenboogbrug), behalve THOR, die gaat te voet door berg en dal, stapt door de rivieren. Door zijn geweld zou de regenboogbrug het begeven.
In het kort het verhaal van de muur om Asgard: Goden bijeen in het Ding (= vergadering van de goden) op hun zetels. Er komt een reus die voorstelt om een muur rond de hemel (Asgard) te bouwen om de goden te beveiligen.
Goden nemen het aan, maar het werk mag maar één winter duren, geen minuut langer, zoniet krijgt de reus geen loon. Dit was een list van LOKI, want hij dacht dat de reus dit niet zou kunnen. Afloop van het verhaal: volgend schooljaar.
2. In het FRANS, ITALIAANS, SPAANS is dinsdag hetzelfde als Marsdag: de dag van de god MARS, de vader van Romulus en Remus, die Rome stichtten.
In het kort het verhaal van Rhea Silvia, die de tweeling ter wereld brengt. *LET OP : HET IS BETER DIT VERHAAL TE BEWAREN VOOR DE MAAND MAART*
3. Dinsdag was volgens de schepping de DERDE dag: de dag waarop God alle groene planten heeft geschapen. Gras, bloemen, struiken, cactussen, doornstruiken, bomen met bladeren en bomen zoals de dennen, met dennennaalden. Fruitbomen.

Wie is er in de derde klas geboren op een dinsdag? XXXXXXXX
niemand (1998 - 1999)

In ..... (jaar) verjaar ik op een dinsdag.

Woensdag

gedicht: Woensdag is de Wodansdag,
Mercuriusdag 'en France'.
Ik werk nu maar een halve dag,
De rest is het 'vacances'.

bijbel: God sprak: er moeten lichten komen aan de hemel om de dag van de nacht te scheiden.
Zo geschiedde.
God maakte de beide grote lichten
het grootste licht om de dag te beheersen,
het kleinste om heerschappij te voeren over de nacht.
Bovendien de sterren.
En God zag dat het goed was.
Weer werd het avond en morgen: de vierde dag.

feest: Aswoensdag

namen: Nederlands: woensdag
Engels: wednesday
Duits: Mittwoch
Frans: mercredi
Spaans: miercoles
Italiaans: mercoledì

Wie is er in de derde klas geboren op een woensdag ? TJORVEN

In ... verjaar ik op een woensdag

Verhaal:

WODAN of ODIN

zijn troon: Hlidskjalf: boven op de Yggdrasil.
twee raven op zijn schouders: Hugin (gedachte)
Munin: herinnering
rijdt op Sleipnir (heeft 8 voeten)
twee wolven volgen hem: GERI (gulzige) en FREKI (de wraatzuchtige).
dienaressen: de WALKUREN
zijn burcht heet: WALHALLA

hij drinkt van de bron MIMIR en schenkt de mensen de **RUNEN** (9 nachten aan de Yggdrasil gehangen, ondersteboven).

MERCURIUS (Frans, Italiaans, Spaans)

De bode van de goden, vooral van Zeus.

Op de dag van zijn geboorte vond hij al de LIER uit, en stal hij de koeien van APOLLO.

Hij was de uitvinder van de letters, van de cijfers, van de maten, van de gewichten

Hij had gevleugelde sandalen, droeg een staf met een slang eromheen gewonden, en een geldbeurs eraanhangend.

Donderdag

- gedicht: Op donderdag is 't Thors geweld,
of komt Zeus' bliksemschicht gesneld.
Een lange werkdag staat voor mij,
Maar niet getreurd, hij vliegt voorbij.
- bijbel: God sprak: Laat het water krioelen van levend gewemel en over de aarde
de vogels vliegen. Toen schiep God al het levend gewemel in de zee en
alle gevleugelde dieren.
En God zag dat het goed was.
Weer werd het avond en morgen: de vijfde dag.
- feest: Witte Donderdag
Ons-Heer-Hemelvaart
- namen: Nederlands: donderdag
Engels: thursday
Duits: Donnerstag
Frans: jeudi
Spaans: jueves
Italiaans: giovedi

Wie is er in de derde klas geboren op een donderdag ?   XXXXX

In ... verjaar ik op een donderdag.

- VERHAAL THOR De hamerslingerende god, jongste zoon van Odin
Hij strijdt voortdurend tegen de reuzen.
rode baard
Zijn hamer: Mjöllnir (= verpletteraar)
draagt ijzeren handschoenen
rijdt in een wagen getrokken door 2 bokken: Tanngnjostr (tandenknetteraar) en Tanngrisnir (tandenknarser)
Thor kan deze bokken slachten als hij honger heeft. Daarna legt hij de beenderen weer in de vacht, zwaait zijn hamer erover; dan zijn ze weer springlevend.
Zijn andere naam is: DONAR, donderaar. Vandaar donderdag.
- ZEUS hoogste van de goden, woont op de OLYMPOS
draagt de bliksem in zijn hand.
Zijn vader Kronos wou hem opslokken, maar zijn moeder Rhea gaf zijn vader een steen om op te slokken. Zeus werd gevoed door een geit (Amaltheia) in een grot op Kreta.

Vrijdag

gedicht: Freya gaf aan vrijdag haar naam,
Maar vendredi is Venus' naam.
Voor islamieten een heilige dag,
Voor mij de laatste werkdag.

bijbel: God sprak: laat de aarde levende wezens voortbrengen van allerlei soort:
tamme dieren, kruipende dieren en beesten in het wild.
Zo geschiedde.
God sprak: Laat ons de mens maken als ons beeld, op ons gelijkend.
En God schiep de mens. Als man en vrouw schiep Hij hen.
God zag dat alles wat Hij gemaakt had goed was.
Weer werd het avond en morgen: de zesde dag.

feest: Goede Vrijdag

namen: Nederlands: vrijdag
Engels: friday
Duits: Freitag
Frans: vendredi
Spaans: viernes
Italiaans: venerdi

Wie is er in de derde klas geboren op een vrijdag ? JOHANNA

In ... verjaar ik op een vrijdag.

VERHAAL: FREYA: Godin van de liefde, echtgenote van Odin (Wodan). Zij is de mooiste van alle godinnen.

Ze heeft een prachtige halsketting (Thor heeft die ooit mogen dragen, toen hij als vrouw verkleed zijn hamer ging terughalen bij de reuzen)

Zij rijdt op een zwijn, of op een wagentje getrokken door een kat. Soms zit ze ook op de kat.

Ze heeft een verenkleed, in de vorm van een valk. Zo trekt ze soms rond over de aarde.

VENUS: Aphrodite. Uit het schuim der zee geboren, bij de kust van Cyprus, wordt bekleed met juwelen. Was de godin van de liefde. Is ook de naam van een planeet, die nu 's avonds héél goed te zien is.

Venus was gehuwd met Hephaistos, de god van de vuurspuwende bergen.

Venus heeft een zoontje: Cupido, die rondvliegt met pijl en boog en de mensen met zijn pijlen treft, waardoor ze verliefd worden.

Zaterdag

gedicht: Saturnus was het die hem gaf,
De naam van zaterdag.
Voor joden is de week hier af,
't Is sabbat nu op deze dag.

Vroeger was zaterdag de laatste dag van de week.

bijbel: Toen God op de zevende dag het werk had voltooid dat Hij gemaakt had,
rustte Hij. God zegende de zevende dag en maakte hem heilig.

feest: Paaszaterdag (Stille Zaterdag)

namen: Nederlands: zaterdag
Engels: saturday
Duits: Samstag
Frans: samedi
Spaans: sabado
Italiaans: sabato

Wie is er in de derde klas geboren op een zaterdag?   WARD - DANIEL

In ... verjaar ik op een zaterdag.

- Verhaal:
1. Saturnus: zoon van Uranus (Ouranos), vader van Zeus. Zijn Griekse naam is **KRONOS**.
Ouranos haatte zijn eigen kinderen en duwde ze terug in de baarmoeder van GAIA. De jongste is Kronos (Saturnus): hij ontmant zijn vader Ouranos, die sterft. Hij deed dit met een sikkel, daarom draagt hij altijd een sikkel in de hand. Hij slokte zijn kinderen op. Maar werd door Zeus tenslotte van de troon geworpen.
Was de god die aan de Italische volkeren leerde om de wijnstok te snoeien, waardoor deze grotere druiven voortbracht, en dus ook meer wijn.
  2. Planeet met de ringen
  3. God rustte op de SABBAT. Daarom is zaterdag de rustdag bij de joden.

Zondag

gedicht: Zondag is de dag van de zon,
Waarmee dus vroeger de week begon.
Nu noemen we hem de zevende dag,
Waarop ik ook wel rusten mag.

Vroeger was zondag de eerste dag van de week.

bijbel: God sprak: Daar zij licht. En er was licht.
En God zag dat het licht goed was.
Nu scheidde God het licht van de duisternis.
Het licht noemde hij dag
En de duisternis noemde hij nacht.
Zo werd het avond en morgen: de eerste dag.

feest: Pasen
Pinksteren
Palmpasen (Palmzondag)

namen: Nederlands: zondag
Engels: sunday
Duits: Sonntag
Frans: dimanche
Spaans: domingo
Italiaans: domenica

Wie is er in de derde klas een zondagskind? KIM

In ... verjaar ik op een zondag.

- VERHAAL:
1. De zon: vertellen over de zon en de planeten.
  2. De zon als god in de mythen. Bijvoorbeeld bij Gilgamesj: door de berg, bewaakt door schorpioenmensen.
Bij de Egyptenaren: de zonnecultus van Echnaton
  3. De eerste scheppingsdag: het licht.

verjaardagen derde klas

	TJORVEN 14.06.1989	INGMAR 06 .11.1989	WARD 06.10.90	DANIEL 11.11.89	JOHANNA 27.07.90	KIM 03.06.90
1999	MAAN	ZATER	WOENS	DONDER	DINS	DONDER
2000	<i>WOENS</i>	<i>MAAN</i>	<i>VRIJ</i>	<i>ZATER</i>	<i>DONDER</i>	<i>ZATER</i>
2001	DONDER	DINS	ZATER	ZON	VRIJ	ZON
2002	VRIJ	WOENS	ZON	MAAN	ZATER	MAAN
2003	ZATER	DONDER	MAAN	DINS	ZON	DINS
2004	<i>MAAN</i>	<i>ZATER</i>	<i>WOENS</i>	<i>DONDER</i>	<i>DINS</i>	<i>DONDER</i>
2005	DINS	ZON	DONDER	VRIJ	WOENS	VRIJ
2006	WOENS	MAAN	VRIJ	ZATER	DONDER	ZATER
2007	DONDER	DINS	ZATER	ZON	VRIJ	ZON
2008	<i>ZATER</i>	<i>DONDER</i>	<i>MAAN</i>	<i>DINS</i>	<i>ZON</i>	<i>DINS</i>
2009	ZON	VRIJ	DINS	WOENS	MAAN	WOENS
2010	MAAN	ZATER	WOENS	DONDER	DINS	DONDER
2011	DINS	ZON	DONDER	VRIJ	WOENS	VRIJ

JANUARI

GEDICHT: In januari, louwmaands naam
Is 't nieuwe jaar begonnen.
Zit allen bij de haard tezaam,
De winter heeft gewonnen.

NAMEN:

Nederlands	januari
Engels	January
Duits	Januar
Frans	janvier
Spaans	Enero
Italiaans	Gennaio

ANDERE NAMEN: Nieuwjaarsmaand - Louwmaand(= looimaand) - Looimaand - Wintermaand - Sneeuwmaand - Ijsmaand - Haardmaand - Klaagmaand - Wolfsmaand

VROEGER De 11e maand, nu de 1e maand van het jaar.

SPREUKEN Dansen de muggen in januari,
Dan wordt de boer een bedelaar.

Hoe meer vorst in januari,
Hoe beter het hele jaar.

FEESTEN: 1 januari : Nieuwjaar : (wafelenbak)
6 januari : Driekoningen (driekoningentaart met boon)
Maandag na driekoningen: Verloren Maandag (worstenbrood en appelbollen)
17 januari : Sint Antonius met het varken, verkoop van varkenskoppen (bv in Brasschaat) (beuling : de meeste slaggers in Brasschaat-Kapellen -Kalmthout-Brecht - Zoersel enz. maken er reclame voor)

VERHAAL: de naam is afkomstig van de Romeinse god Janus, die had 2 hoofden.
God van de deuren en ramen.
Als er oorlog was, dan stonden de poorten van zijn tempel open. Als er vrede was, werd de poort gesloten.
Hij heeft twee hoofden: het ene met baard, het andere zonder baard.
Het verhaal kan ook gaan over de Drie Koningen of over Sint Antonius.

VERJAARDAG in de derde klas: niemand

HOEVEEL DAGEN 31

TEKENING: ofwel van Janus
ofwel van iets dat met januari te maken heeft:
ijs- of sneeuwpret (sneeuwman, bv)

FEBRUARI

GEDICHT: Februari, sprokkelmaand,
Die heeft zo weinig dagen.
De krokus is wel zeer verwaand,
Ze bloeit in bos en hagen.

NAMEN: Nederlands februari
Engels February
Duits Februar
Frans Février
Spaans febrero
Italiaans febbraio

ANDERE NAMEN: Lichtmismaand - Pannenkoekenmaand - Blijdemaand - Koekenbakkenmaand - Slijkmaand - Dooimaand - Schrikkelmaand - kortemaand - Regenmaand - Sprokkelmaand (spurcalia: feesten bij het snoeien van de wijngaarden) - Kattenmaand

VROEGER 12e maand, nu 2e maand van het jaar.

SPREUKEN In februari sneeuw en regen
Betekent goddelijke zegen.

Ligt de wind in februari stil,
dan komt hij zeker in april

Als de kat in januari in de zon ligt,
dan ligt ze in februari achter de stoof.

FEESTEN: Lichtmis (2 februari)
carnaval
Rosenmontag (dag voor Vette Dinsdag), vooral carnavalsdag in Keulen
Vette Dinsdag
Aswoensdag (pruimenvlaai)

VERHAAL: bijvoorbeeld : over de spurcalia (snoeifeesten in Rome) - over carnaval - verhaal van de vetten en de mageren in Antwerpen (Felix Timmermans in boek over Pieter Breugel) -

VERJAARDAG in de derde klas:
anderen:

HOEVEEL DAGEN 28 , in een schrikkeljaar: 29

TEKENING: naar keuze over iets van de feesten of het verhaal.

MAART

- GEDICHT:** Maart die heet ook lentemaand,
Maar vraagt ook warme truien.
De zon heeft zich een weg gebaad,
Temidden maartse buien.
- NAMEN:**
Nederlands	maart
Engels	March
Duits	März
Frans	Mars
Spaans	Marzo
Italiaans	Marzo
- ANDERE NAMEN:** Jefkesmaand - Vastenmaand - Lentemaand - Zaaimaand - Dondermaand - Kalvermaand
- VROEGER** 1e maand, nu 3e maand
- SPREUKEN** Maart guur,
Volle schuur.
- Maart droog en april nat
Geeft veel koren in het vat.
- Maartse buien,
Prilse grillen
- FEESTEN:** Sint Jozef : 19 maart
Palmpasen (dikwijls)
Pasen (soms) (Paaseieren)
- VERHAAL:** genoemd naar de god MARS. Verhaal over de geboorte van Romulus en Remus (als dit verhaal al niet werd verteld bij Dinsdag) Andere verhalen : Bijvoorbeeld: de geboorte van de heilige Martinus (genoemd naar Mars, zijn naam betekent: de kleine Mars)
- VERJAARDAG** in de derde klas:
anderen:
- HOEVEEL DAGEN** 31
- TEKENING:** naar keuze over iets van de feesten of het verhaal.

APRIL

- GEDICHT:** Grasmaand is april zijn naam,
Die met zijn prilse grillen
In 't jaar verwierf een slechte faam,
Al zou hij 't anders willen.
- NAMEN:**
Nederlands	april
Engels	April
Duits	April
Frans	Avril
Spaans	abril
Italiaans	aprile
- ANDERE NAMEN:** Paasmaand - eiermaand - grasmaand
- VROEGER** 2e maand, nu 4e maand
- SPREUKEN**
- Als april blaast op zijn horen,
Is het goed voor gras en koren.
- Aprilleke heeft zijn grilleke.
- Aprilleke zoet
Heeft nog wel eens een witte hoed.
- Op 1 april
Zet men de zotten waar men wil.
- FEESTEN:**
- Aprilvis: 1 april
Pasen (meestal) (paaseieren)
Beloken Pasen (vroeger de dag waarop kinderen hun plechtige communie (vormsel) deden)
- VERHAAL:**
- April komt van aperire: openen (bloemen, bloesem enz). Verhaal kan en beschrijving zijn van de lente (over bloemen, bloesem, jonge dieren enz.) of een echt verhaal dat typisch met de lente verband houdt . Het verhaal kan ook verband houden met Pasen. Bijvoorbeeld uit de bijbel (Nieuwe Testament), of uit de legenden van Christus (Selma Lagerlöf) en andere. Uit het Oude Testament kan ook de episode genomen over de uityocht uit Egypte en het joodse Pesach. Ook geschikt zijn verhalen over de Paas-haas.
- VERJAARDAG** in de derde klas:
anderen:
- HOEVEEL DAGEN** 30
- TEKENING:** naar keuze over iets van de feesten of het verhaal.

MEI

- GEDICHT:** Bloeimaand is de naam van mei
Omdat de bloemen bloeien.
En ieder vogel legt zijn ei,
Je ziet het gras nu groeien.
- NAMEN:**
Nederlands	mei
Engels	May
Duits	Mai
Frans	Mai
Spaans	mayo
Italiaans	maggio
- VROEGER** 3e maand, nu 5e maand
- ANDERE NAMEN:** mariamaand - bloeimaand - bloemenmaand - wonnemaand
- SPREUKEN**
- Mei koud en nat,
Vult zak en vat.
- Een natte mei,
Boter in de wei
- Meiregen, meizegen
- Is het weer in mei heel mooi,
In de schuur maar weinig hooi.
- FEESTEN:**
- 1 mei: meiboom
Pinksteren (bijna altijd)
ijsheiligen: Pancraas, Servaas en Bonifaas. (12, 13, 14 mei) - na de ijsheiligen mogen de planten buiten gezet.
- VERHAAL:** Mei komt van godin Maia. Het verhaal kan een lenteverhaal zijn, bijvoorbeeld een verhaal over elfen. Zeker iets vertellen over de 3 ijsheiligen en over Pinksteren (zie Handelingen van de Apostelen)
- VERJAARDAG** in de derde klas:
anderen:
- HOEVEEL DAGEN** 31
- TEKENING:** naar keuze over iets van de feesten of het verhaal.

JUNI

- GEDICHT:** En juni heet ook zomermaand,
De zon heel vroeg aan de hemel staat.
En al wat bleek ziet wordt getaand,
De zonne brandt tot 's avonds laat.
- NAMEN:**
Nederlands	juni
Engels	June
Duits	Juni
Frans	juin
Spaans	junio
Italiaans	Giugno
- ANDERE NAMEN:** zomermaand - onweersmaand - weidemaand - lange-dagen-maand
- VROEGER:** 8e maand, nu 6e maand
- SPREUKEN**
- In juni weinig regen
Voorspelt een grote zegen
- Niet te koel,
niet te zwoel,
Niet te nat, niet te droog,
Juni vult de schuren hoog.
- FEESTEN:**
- Sint Jan: 24 juni
Sint Pieter en sint Paulus: 29 juni
- VERHAAL:**
- juni komt van IUNO, vrouw van Iupiter. Verhaal kan verband houden met Iuno in haar Griekse gedaante van Hera : het verhaal van het oordeel van Paris dat de aanleiding zal zijn tot de Trojaanse oorlog.
Het levensverhaal van Sint Jan de Doper kan hier ook op zijn plaats zijn.
- VERJAARDAG** in de derde klas:
anderen:
- HOEVEEL DAGEN** 30
- TEKENING:** naar keuze over iets van de feesten of het verhaal.

JULI

GEDICHT: Juli, zegt de boer, is hooimaand,
Als hij 't gras heeft afgemaaid.
Het kind dat zegt: vakantiemaand,
Want 't is van school nu afgezwaaid.

NAMEN:

Nederlands	juli
Engels	July
Duits	Juli
Frans	juillet
Spaans	julio
Italiaans	luglio

ANDERE NAMEN: hooimaand - oogstmaand

VROEGER: 9e maand, nu 7e maand

SPREUKEN Een juli met zon,
Vult kelder en ton.

Wisselen in juli regen en zonneschijn,
't Zal naaste jaar voor de boeren kermis zijn.

FEESTEN: Nationale feestdag van Vlaanderen: 11 juli
Nationale feestdag van België: 21 juli

VERHAAL: Juli komt van Julius Caesar (verhaal van de verovering van Gallië) Zie daarvoor de eerste bladzijden van De Bello Gallico. Ook de reden waarom deze maand naar Julius Caesar genoemd werd vermelden.

VERJAARDAG in de derde klas:
anderen:

HOEVEEL DAGEN 31

TEKENING: naar keuze over iets van de feesten of het verhaal.

AUGUSTUS

- GEDICHT:** De oogstmaand heet augustus ook,
Het graan moet op de vlonder.
De zon is als een hete pook,
Maar soms is er gedonder.
- NAMEN:**
Nederlands	augustus
Engels	August
Duits	August
Frans	Août
Spaans	agosto
Italiaans	agosto
- ANDERE NAMEN:** oogst - warmtemaand - korenmaand - weddemaand (onweder-)
- VROEGER:** 6e maand, nu 8e maand
- SPREUKEN**
- Als augustus sterk dauwen doet
Dan blijft gewoonlijk het weder goed
- De oogst geschoren
Is de winter geboren.
- Augustus vrij van noordenwind,
Zo blijft het weer lang goed gezind.
- FEESTEN:** Maria-ten-hemel-opgenomen: 15 augustus (halfoogst) = de échte Moederkensdag
- VERHAAL:** naam komt van keizer Augustus, die net als Julius Caesar een maand naar zich noemde. Hij zorgde ervoor dat augustus 31 dagen kreeg. (Hij nam een dag af van februari, dat toen de laatste maand van het jaar was.)
Verhaal over Augustus kan verband houden met de geboorte van Christus, het kan ook het verhaal zijn van Selma Lagerlöf : het Visioen van de Keizer.
- VERJAARDAG** in de derde klas:
anderen:
- HOEVEEL DAGEN** 31
- TEKENING:** naar keuze over iets van de feesten of het verhaal.

SEPTEMBER

- GEDICHT:** September is ook herfstmaand,
De zon neigt sneller neer.
De boer, al op zijn ladder staand,
Plukt appels, peren en nog veel meer.
- NAMEN:**
Nederlands	september
Engels	September
Duits	September
Frans	septembre
Spaans	septiembre
Italiaans	settembre
- ANDERE NAMEN:** herfstmaand - fruitmaand - gerstemaand - evenmaand (dag en nacht even lang)
- VROEGER** 7e maand, nu 9e maand
- SPREUKEN** Vorst in september
Een zachte december
- Septemberregen
Komt het zaad genegen.
- FEESTEN:** Eerste schooldag : 1 september : snoepzakjes voor eersteklassertjes
Sint Michiel: 29 september (feest van de aartsengelen)
- VERHAAL:** september betekent: zevende (vergelijk met de namen van de kinderen bij de Romeinen: gewoon genummerd). Verhaal kan gaan over Sint Michael (bijvoorbeeld de stichting van de Mont Saint Michel, of de strijd met de draak. Het verhaal kan ook gaan over vliegeren, al kan dat ook bewaard worden voor oktober.
- VERJAARDAG** in de derde klas:
anderen:
- HOEVEEL DAGEN** 30
- TEKENING:** naar keuze over iets van de feesten of het verhaal.

OKTOBER

- GEDICHT:** Wijnmaand heet de maand oktober.
Zonlicht gloeit in druif en was.
's Avonds schenkt een deftige ober,
Spranklend gouden wijn in 't glas.
- NAMEN:**
Nederlands	oktober
Engels	October
Duits	Oktober
Frans	octobre
Spaans	octubre
Italiaans	ottobre
- ANDERE NAMEN:** Bamismaand - zaaimaand - eikelmaand - wijnmaand
- VROEGER:** 8e maand, nu 10e
- SPREUKEN**
- Oktober met groene blaên,
Brenge een strenge winter aan.
- Is in oktober het weder hel,
Brenge het wind en winter snel.
- FEESTEN:** herfstfeest (vliegerfeest) (in samenhang met Sint Franciscus - wereldde-
rendag)
31 oktober 's avonds: Halloween (zie ook november)
- VERHAAL:** Sint Franciscus : er zijn vele legenden bekend.
- VERJAARDAG** in de derde klas:
anderen:
- HOEVEEL DAGEN** 31
- TEKENING:** naar keuze over iets van de feesten of het verhaal.

NOVEMBER

- GEDICHT:** November die ook slachtmaand heet,
Maakt naakt en kaal de bomen.
Het jaar is bijna uitgezweet,
Het laat de regen stromen.
- NAMEN:**
Nederlands	november
Engels	November
Duits	November
Frans	novembre
Spaans	noviembre
Italiaans	novembre
- ANDERE NAMEN:** Allerheiligenmaand - jachtmaand - slachtmaand - smeermaand (teerfeesten) - nevelmaand.
- VROEGER:** 9e maand, nu 11e
- SPREUKEN**
- Als 't in november 's morgens broeit,
Weet dat de storm 's avonds loeit.
- November met zijn regenvlagen,
Brenkt ook jicht en andere plagen.
- FEESTEN:** Allerheiligen en Allerzielen (1 en 2 november)
Sint Maarten: 11 november lantaarntjesfeest
- VERHAAL:** Over Sint Maarten. (vele legenden) , over Halloween (komt als feest op de vooravond van 1 november meer en meer in de belangstelling)
- VERJAARDAG** in de derde klas:
anderen:
- HOEVEEL DAGEN** 30
- TEKENING:** naar keuze over iets van de feesten of het verhaal.

DECEMBER

- GEDICHT:** December, wintermaand, tot slot,
Sluit 't jaar met volle teugen.
Op kerstnacht komt de zoon van god,
Wilt allen u verheugen.
- NAMEN:**
Nederlands	december
Engels	December
Duits	Dezember
Frans	décembre
Spaans	diciembre
Italiaans	dicembre
- ANDERE NAMEN:** Kerstmaand - Joelmaand - wintermaand
- VROEGER** 10e maand, nu 12e
- SPREUKEN** Decembermist,
Goud in de kist
- December veranderlijk en zacht,
Geeft een winter waar men mee lacht.
- FEESTEN:** Sinterklaas: 6 december
Kerstmis: 25 december
Onnozele Kinderen: 28 december
Oudejaarsavond: 31 december
- VERHAAL:** een van de vele kerstlegenden, of een legende van Sinterklaas.
- VERJAARDAG** in de derde klas:
anderen:
- HOEVEEL DAGEN** 31
- TEKENING:** naar keuze over iets van de feesten of het verhaal.

blad 39: GELD herkomst en tekeningen van verschillende munten

In België, Frankrijk en Zwitserland: FRANK Francorum Rex: munten gemaakt om Jan II de Goede in 1360 vrij te kopen uit Engelse gevangenschap

Nederland GULDEN komt van 'goud'.
voor het eerst gemaakt in Florence in 1252 en heet daarom ook florijn, vandaar de afkorting fl

Engeland: POND gewicht: bijna een halve kilo. Duidt het gewicht van het zilver aan. afkorting komt van Libra (L)

Duitsland: MARK betekent ook gewicht van goud of zilver

Italië: LIRE = gewicht (libra)

Spanje: PESETA = gewicht van goud (Pesos)

Amerika : DOLLAR komt van het woord Thaler (= van het dal) (Joachimsthal in Boemen, waar de Thaler geslagen werd) en Daalder (Nederlandse vorming van Thaler). Dollar is via het Nederlandse daalder in Amerika gekomen.

Vroeger was geld niets anders dan stukjes metaal die gewogen werden. Elk metaal had een andere waarde.

Brons, koper, nikkel
Zilver
Goud.

Als men daarmee wilde betalen dan werd dat gewogen op een weegschaaltje. Men kon dat geld dan ook gewoon als metaal gebruiken.

Later ging men een stempel drukken in het metaal, zodat er een naam van de keizer of van de koning opstond. En al heel snel zette men er ook de kop van de keizer of de koning op.

Tenslotte werden de munten steeds even zwaar gemaakt, met evenveel goud of zilver erin. Dan moesten die niet meer gewogen worden, want iedereen wist hoeveel edel metaal erin zat.

Op den duur bleef alleen de waarde over, en zat er zelfs helemaal geen edel metaal meer in de munt. Het goud werd in de kluizen van de Nationale Bank bewaard.

blad 40 : tekeningen van geld uit verschillende landen (vervolg van 40)

blad 41 SCHRIFT met riet (stokje) en penseel

de kinderen schrijven een eigen tekstje (dat ze eerst in het klad maken en laten corrigeren)

met een rietje of stokje in klei

met een penseel op een blad

blad 42 SCHRIFT MET GANZENVEER EN KROONTJESPEN

BLAD 43 VERLICHTING

verschillende vormen van verlichting tekenen:

toorts

olielamp

kaars in kaarsenhouder

elektrische lamp (peertje - gloeilamp)

pillicht

halogeen

neon (reclameverlichting)

andere mogelijke onderwerpen voor 3e klas:

VUUR

bliksem
vuurstenen
stokjes
lucifers
aansteker
piëzo

VERLICHTING

VERWARMING

VERVOER te land

te voet
ezel, paard, pony
kar, koets
slee
trein
auto
fiets
bromfiets, moto

VERVOER in de lucht

VERVOER over het water

SCHOEISEL (vodden, huiden, klompen, sandalen, schoenen, schoenen met hoge hakken, sportschoenen)

KLEDING (hoe waren kinderen of mensen gekleed vroeger - boeren - edelen)

WAPENS

UURWERK (KLOKKEN) (zonnwijzer - wijzerklokken - digitale klokken)

BROOD (verschillende manieren van brood bakken - soorten ovens) en verschillende soorten brood.

PERS (nieuws) (mondeling - tamtam - boodschappen - tekeningen - krant - tijdschrift - radio - tv - fax - internet).

DERDE KLAS AARDRIJKSKUNDE 1999

maandag 4.1.1999	de grot (bergland) - de hut (bosland) - de tent (woestijn) - de paalwoning (moeras-land)	blad 1: tekening van grot met omgeving, hut met omgeving, tent met omgeving, paalwoning met omgeving. blad 2: tekening van mijn eigen huis
dinsdag 5.1.99	de boerderij (Vlaanderen - Kempen - Brabant)	blad 3: tekening van Vlaamse, Kempense en Brabantse (Haspengouwse) boerderij.
woensdag 6.1.99	het rijhuis - de villa - de flat	blad 4: tekening van rijhuis, villa en flat.
donderdag 7.1.99	de wolkenkrabber - torens	blad 5: tekening van een wolkenkrabber, en van enkele bekende torens (Eiffeltoren, Atomium)
vrijdag 8.1.99	kerk, tempel, moskee	blad 6: tekening van een kerk, van een tempel en een moskee.
maandag 11.1.99	natuursteen, bakstenen en dakpannen	blad 7: tekening van een steengroeve, van het maken van baksteen en dakpannen.
dinsdag 12.1.99	metselen	blad 8: tekening: de metselaar en de handlanger aan het werk en zijn gereedschap.
woensdag 13.1.99	timmeren	blad 9: tekening: de timmerman maakt het dakgebinte en zijn gereedschap.
donderdag 14.1.99	loodgieter	blad 10: tekening: de loodgieter aan het werk en zijn gereedschap.
vrijdag 15.1.99	elektricien	blad 11: tekening: de elektricien aan het werk en zijn gereedschap.
maandag 18.1.99	stukadoor	blad 12: tekening: de stukadoor aan het werk en zijn gereedschap.
dinsdag 19.1.99	vloeren	blad 13: tekening: de vloerder aan het werk en zijn gereedschap.
woensdag 20.1.99	glazenmaker	blad 14: tekening: de glazenmaker aan het werk en zijn gereedschap.
donderdag 21.1.99	gordijnen	blad 15: tekening: de woninginrichter aan het werk en zijn gereedschap.
vrijdag 22.1.99	tuin en omheining	blad 16: tekening: de tuinman aan het werk en zijn gereedschap.

maandag 25.1.99	de 4 windrichtingen	blad 17: tekening Nordri, Ostri, Sudri, Westri die de hemelkoepel dragen. blad 18: tekening de windroos en vier landschappen.
dinsdag 26.1.99	de 4 elementen	blad 19: tekening water, lucht, aarde, vuur in één landschap.
woensdag 27.1.99	het weer	blad 20: tekening landschap met weerelementen.
donderdag 28.1.99	zon, maan, sterren en planeten	blad 21: 2 tekeningen: de hemelkoepel overdag en de hemelkoepel 's nachts.
vrijdag 29.1.99	straten en wegen	blad 22: tekening wegenkaart

BAKSTENEN MAKEN

Klei uit de aarde,
stampen hem aan,
vormen de stenen,
die drogen gaan.

Bakken in d' oven
Bakken in 't vuur
worden de stenen
zo hard als glazuur.

Leien en pannen
plat of in boog
die houden dan later
het huis wel droog.

*tekening: Israëlieten in Egypte die stenen moeten maken voor Farao.
De veldoven*

DE METSELAAR

Ik neem er de mortel al met mijn truweel,
Ik neem niet te weinig, maar ook niet teveel.
Let ook goed op of ik blijf op de lijn,
Van boven naar onder moet het loodrecht zijn.
En liggen de stenen mooi in verband
Dan ben ik gewis, een metselaar van stand.

De kraanman zit daar hoog in zijn kraan,
Hij brengt me de zwaarste lasten aan.
Mijn handlanger draaft maar heen en weer,
Hij gaat langs de ladder of de trap op en neer.
Hij brengt me de mortel, de stenen hier buiten,
En als ik moet wachten, begin ik te fluiten.

Tekening van truweel, baksteen, huis in aanbouw, mortelmolen, schup, zand, cement, schietlood, lat, touw, kraan.

DE TIMMERMAN

Hoog op de muren daar timmer ik het dak
Ik heb steeds een hamer en spijkers op zak.
Juffers en gordingen, panlatten, vorst,
Als ik daarmee klaar ben, heb ik heel grote dorst.
De metselaar en ik, we steken dan de mei,
We drinken een vat en we zijn zo blij.

*Tekening: timmerlui die een dakgebinte maken
zaag, hamer, spijker, enz.*

DE LOODGIETERS

Lood gieten doen wij allang niet meer,
Met koper en zink zijn wij nu in de weer.
Buizen voor water en buizen voor 't gas
Die worden door ons gesoldeerd of gelast.
Verwarming ook en afvoer in PVC
Voor keuken en badkamer en WC

tekening: loodgieters aan het werk met buizen en gerief.

DE ELEKTRICIENS

Pechelbuizen, buizenveren, ellebogen, moffen
Voor d' elektriciteit, dat kan toch niet ontploffen.
Stekkers, dimmers, schakelaars, stopcontacten, lichten
Een stekker hier en daar, een lamp om te verlichten.
Zo 't is nu klaar,
voorzichtig maar,
En raak toch nooit de draden aan,
Of 't is met u gedaan.

Tekening: elektriciens met buizen, koperdraad, stopcontacten, schakelaars, dimmers, enz.

DE STUKADOORS

Pleisterkalk, heel goed gemengd,
Wordt met water aangelengd.
Komt op muren en plafond,
Op de hoeken afgerond.
't Wordt gespoten, 't wordt gestreken,
't is al droog na een paar weken.

DE VLOERDERS

Opzij, opzij, maak leeg die kamer,
Hier ben ik met tegels, pas op voor die hamer !
Zijn tegels niet goed, voor voeten te koud?
Dan nagel ik planken, veel warmer, van hout.

Of wil je linoleum of heel vast tapijt,
Dat zacht is en beter al tegen 't lawijt.
Kom zeg het maar gauw, 'k begin er al aan,
Dan is ook dit werkje weer heel snel gedaan.

DE GLAZENMAKER

Wat tochten die ramen, die moeten toch dicht !
Gebruik toch geen planken, maar glas voor het licht !
En gaat er mijn snijdertje kriepend door 't glas,
Dan breekt het zo goed of het glas was van was.

Handschoenen draag ik steeds aan de handen,
Dat is tegen 't snijden, en niet tegen 't branden.
En vind je dat het glas ook veel dikker kan,
Wel vraag dan ineens maar naar thermopan.

DE WONINGINRICHTER

Ik kom er met meters, met pen en papier,
Om alles te meten van ginder tot hier.
Waar wil je behang? Of verf op de muren?
Gordijnen voor 't venster tegen 't gluren der burenen?
Ik zorg ervoor en ik geef u ook raad,
Zodat er je huisje heel netjes bij staat.

DE TUINAANLEG

Struiken en bloemen voor 't hele jaar,
Ik breng ze mee, plant ze hier en daar.
Een paadje, een vijver en ook een fontein,
Je tuin zal zeker de mooiste zijn.
En wil je een hek of een heel groene haag,
Ik maak het voor jou, ik doe dat heel graag.

DE VIER WINDSTREKEN

In 't oosten komt de zonne op

In 't westen gaat ze onder.

In 't zuiden stijgt ze hoog ten top

In 't noorden staat ze nooit ...

Dat is toch wel een wonder.

DE VIER ELEMENTEN

Water dat vloeit over zand en steen,
Aarde is vast en daar staan we op.
Lucht is vol wind, hij is om ons heen,
Vuur dat geeft warmte, brandt alles op.

HET WEER

Gaat het regenen of schijnt de zon?
'k wou da'k het vooraf weten kon.
Schijnt soms het zonneke aan blauwe lucht?
Vliegen de wolken voorbij in een vlucht?

Hagel en sneeuwbuien, ijzel zo koud,
Donder en bliksem vind ik maar stout.
Stormen daar houd ik het meeste van,
Laat het maar waaien zo hard het kan.

Niets kan me deren, ik zit toch lekker binnen,
't Kan me niet schelen, ik ga wel wat verzinnen.
Laat het maar waaien, ach laat het maar gaan,
'k zit hier te werken, en daarmee is 't gedaan.

ZON, MAAN, STERREN EN PLANETEN

'k Zie de zon, zie de zon,

'k Zeg dat alles daar begon.

'k Zie de maan, zie de maan,

'k Zie ze graag in 't donker staan.

'k Zie de sterren, zie de sterren

'k Zie ze aan de hemel verre,

'k Zie planeten, moet je weten,

'k Zeg je wel hoe dat ze heten.

STRATEN EN WEGEN